

ใบความรู้ที่ 2 ถอดคำประพันธ์สุภาษิตพระร่วง

สุภาษิตพระร่วง	ถอดคำประพันธ์
เมื่อน้อยให้เรียนวิชา	ทำอะไรให้เหมาะสมกับวัย จึงจะสำเร็จประโยชน์ มีความเจริญรุ่งเรือง คนจะพัฒนาได้ง่ายต้องเริ่มตั้งแต่ยังเล็ก
เป็นคนเรียนความรู้	เกิดเป็นคนต้องศึกษาหาความรู้ไว้อยู่กับตัวเสมอ เพราะความรู้ช่วยเราได้ทุกเมื่อ ไม่ว่าจะในยามปกติหรือคับขัน ดังที่สุนทรภู่กล่าวไว้ว่า "รู้สิ่งใดไม่สู้รู้วิชา รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี"
ปลูกไมตรีอย่ารู้ร้าง	สร้างมิตรภาพกับผู้อื่นอยู่เสมอ วิธีที่ผูกไมตรีได้ผลก็คือ การปฏิบัติตามหลักธรรม ๔ ประการคือ ทาน(แบ่งปัน) ปิยวาจา (พูดสุภาพ) อุตถจริยา(ทำประโยชน์แก่เขา) และสมานัตตา (วางตัวเสมอต้นเสมอปลาย)
สร้างกุศลอย่ารู้โรย	การสร้างบุญ สร้างกุศล ช่วยทำให้กิเลสถูกขัดเกลาเบาบางลง คนมีกิเลสน้อย ชีวิตจะมีแต่ความสุข ความร่มเย็น
โอบอ้อมเอาใจคน	ให้มีเมตตาต่อคนทั้งหลาย ไม่เฉพาะแก่พี่น้องเท่านั้น
ปลูกไมตรีทั่วชน	หมั่นผูกไมตรีกับคนทุกคน มีมิตรดีกว่ามีศัตรู
ตระกูลตนจงคำนับ	ให้ความเคารพวงศ์ตระกูล
อย่าอวดหาญแก่เพื่อน	อย่าทำตัวเก่งกว่าเพื่อน
เป็นคนอย่าทำใหญ่	อย่าอวดแบ่งคุยโตหรือมีอิทธิพลเหนือใครต่อใคร
อย่าเบียดเสียดแก่มิตร	ไม่ควรเบียดเบียนหรือเอาเปรียบเพื่อน ควรให้ความรักความจริงใจกับเพื่อน
ที่ผิดช่วยเตือนตอ	สิ่งใดที่เพื่อนทำผิดก็ช่วยบอกกล่าวตักเตือน
ที่ชอบช่วยยกยอ	สิ่งใดที่เพื่อนทำดีอยู่แล้วก็ควรยกย่องชมเชย
อย่าขอของรักมิตร ชอบชิดมักจางจาก	ไม่ควรสร้างความลำบากใจให้กับเพื่อน เช่น การขอในสิ่งที่เพื่อนรักและหวงโดยไม่เกรงใจอาจทำให้เสียเพื่อนไปก็ได้
ยอมมิตรเมื่อลับหลัง	การชมมิตรเมื่อลับหลังเป็นการชมอย่างจริงใจ
อย่าประกอบกิจเป็นพาล	อย่าประกอบอาชีพที่ทุจริต
ฟังฝันเพื่อต่อญาติ	ให้รู้จักเอื้อเฟื้อแผ่ญาติพี่น้อง

ใบความรู้ที่ 2 ถอดคำประพันธ์สุภาษิตพระร่วง

สุภาษิตพระร่วง	ถอดคำประพันธ์
พรรคพวกพึงทำนุก ปลูกเอาแรงทั่วชน ยลเยี่ยงไถ่นกกระทา พาลูกหลานมา กิน	คนที่ เป็นพวกกับเรา เราควรเลี้ยงดูเขาให้มีความสุข เพราะเขา อาจสามารถช่วยเหลือเราได้ ให้ดูตัวอย่างไถ่นกกระทาที่หา อาหารมาได้ก็เพื่อแผ่ลูกๆ คนเราก้เช่นกัน เมื่อมีลาภหรือของกิน ของใช้ ควรเรียกลูกหลาน มิตรสหาย
อย่ารักถ้ากว่าเรือน อย่ารักเดือนกว่า ตะวัน	อย่าเห็นของมีประโยชน์น้อยกว่าของมีประโยชน์มาก
อย่าตื่นยกยอดตน	ไม่ควรพุดยกยอดตนเอง
อย่าชังครูชังมิตร	อย่าเกลียดครูผู้เป็นกัลยาณมิตร
อย่าผูกมิตรคนจร	อย่าคบหากับคนเร่ร่อนพเนจร ไม่มีหัวนอนปลายเท้า
เมตตาต่อมิตร	ควรมีความรักความจริงใจต่อมิตร
คนข้าอย่าร่วมรัก	ไม่ควรคบหาสมาคมกับคนมีลัษณคมในหรือคนเจ้าเล่ห์
คนทรยศอย่าเชื่อ อย่าเฝ้าความคิด	ไม่ควรให้ความเคารพเชื่อถือคนชั่ว และไม่ควรโยนความผิด ให้กับผู้อื่น
สุวานขออย่าขอตอบ	ไม่ควรยุ่งเกี่ยวหรือต่อล้อต่อเถียงกับคนชั่ว
เข้าเถื่อนอย่าลืมพริ้ว	ให้มีความรอบคอบเมื่อจะปฏิบัติภารกิจอะไรควรนำเครื่องมือ เครื่องใช้ให้ครบครัน
หน้าศึกอย่านอนใจ	ควรเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่กำลังจะ เกิดขึ้นเสมอ
เดินทางอย่าเดินเปลี่ยว	ไม่ควรไปไหนมาไหนโดยลำพังเพราะภัยอันตรายอยู่รอบด้าน
ที่ขวากหนามอย่าเสียเกือก	อย่าได้ขาดเครื่องป้องกันยามเข้าไปอยู่ในสถานที่ลำบากหรือที่ ที่มีภัย
ทำเร็วเรือกไว้กับตน	จงหมั่นทำความดีไว้เสมอเพื่อเป็นเครื่องกำบังตน
จงเร่งระมัดฟันไฟ	ให้รู้จักระมัดระวังในการใช้ฟันไฟอาจจะเกิดอันตรายได้
ที่ทับจมีไฟ	ที่อยู่อาศัยควรมีไฟยามค่ำคืน

ใบความรู้ที่ 2 ถอดคำประพันธ์สุภาษิตพระร่วง

สุภาษิตพระร่วง	ถอดคำประพันธ์
ที่ไปจงมีเพื่อน ทางแถวเถื่อนโคลคลา	ไปไหนมาไหนควรมีเพื่อนร่วมทางไปด้วย ยามอันตรายจะได้ช่วยเหลือกัน
เข้าออกอย่าวางใจ ระวังระไวหน้าหลัง เยียวผู้ซึ่งจะคอยโทษ	ต้องรู้จักระมัดระวังตัวในการเดินทางไปไหนมาไหน ไม่ควรประมาทเพราะอาจจะมีคนคอยปองร้ายเราได้
ข้างตนไว้อาวุธ สรรพยุทธอย่าวางจิต	ภัยอันตรายมีได้ทุกเมื่อ ควรรู้จักเตรียมตัวป้องกันเอาไว้ก่อน
ข้าคนไพร่อย่าไฟฟุณ	อย่าแสดงความโกรธต่อคนรับใช้หรือผู้ใต้บังคับบัญชา
รักคืออย่าด่วนเคียด	ให้เป็นคนที่มีชื่อเสียงรักภักดี อย่าหุนหันตัดใจ
อย่ากริ้วโกรธเนื่องนิตย	อย่าเป็นคนโมโหอยู่ตลอดเวลา
อย่ามีปากว่าคน	ไม่ควรนินทาหรือว่าคนอื่นให้ได้รับความเสียหาย
พบศัตรูปากปราศรัย	ความในอย่าไขเขา ควรพูดจาปกติแม้ว่าจะจะเป็นศัตรูกัน แต่ไม่ควรเผยความในใจ ให้เขารู้
เจรจาตามคดี	ควรพูดตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเพราะความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย
อย่าขุดคนด้วยปาก	ไม่ควรพูดก่อนขอตหรือกล่าวหาว่าร้ายใคร
อย่าจับลิ้นแก่คน	อย่าคอยจับผิดคำพูดผู้อื่น
เมื่อพาที่ฟังตอบ	ควรพูดเมื่อจำเป็นต้องพูด
อย่าริกล่าวคำคด	อย่าพูดโกหก ให้พูดแต่ความจริง
โต้ตอบอย่าเสียคำ	ในการสนทนาหรือโต้คารมไม่ควรกล่าวคำพูดให้ผู้อื่นเสื่อมเสีย
คิดแล้วจึงเจรจา	ควรคิดให้ดีกว่าก่อนพูด
อย่านินทาผู้อื่น	ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น หรือกล่าวคำให้ผู้อื่นเสียหาย
อย่าจับลิ้นแก่คน	อย่าคอยจับผิดคำพูดผู้อื่น
โต้ตอบอย่าเสียคำ	ในการสนทนาหรือโต้คารมไม่ควรกล่าวคำพูดให้ผู้อื่นเสื่อมเสีย
คิดแล้วจึงเจรจา	ควรคิดให้ดีกว่าก่อนพูด
อย่านินทาผู้อื่น	ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่น หรือกล่าวคำให้ผู้อื่นเสียหาย
อย่านั่งชิดผู้ใหญ่	ให้รู้จักที่ต่ำที่สูง อย่าตีตนเสมอท่าน

ใบความรู้ที่ 2 ถอดคำประพันธ์สุภาษิตพระร่วง

สุภาษิตพระร่วง	ถอดคำประพันธ์
อย่าขัดแย้งผู้ใหญ่	ไม่ควรขัดแย้งหรือดื้อหรือแสดงอำนาจกับผู้ใหญ่หรือผู้ที่ มีอำนาจมากกว่าเพราะอาจจะมีภัย
จงนบถนอบผู้ใหญ่	ต้องมีความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่
ผู้เฒ่าสั่งจงจำความ	ควรจำคำที่ผู้ใหญ่อบรมสั่งสอนมาใช้ปฏิบัติเพราะจะเป็นประโยชน์กับตนภายหลัง
ครูบาสอนอย่าโกรธ	เมื่อครูอบรมสั่งสอนไม่ควรโกรธเพราะครูเป็นผู้ที่มีความปรารถนาที่ดีต่อศิษย์
ท่านไต่อย่าหมายโทษ	อย่าจับผิดผู้ใหญ่
นอบถนต่อผู้เฒ่า	มีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่
ทดแทนคุณท่านเมื่อยาก	ต้องแสดงความกตัญญูทเวทิต่อผู้มีพระคุณยามแก่เฒ่าหรือขณะท่านมีความยากลำบาก
อย่าเลียนครูเตือนดำ	อย่านำพฤติกรรมของครูขณะอบรมสั่งสอนเรามาล้อเลียน
ท่านสอนอย่าสอนตอบ	เมื่อผู้ใหญ่ตักเตือนสั่งสอนควรตั้งใจฟังด้วยความเคารพ ไม่กล่าวคำยกย่อนต่อผู้ใหญ่
ท่านรักตนจงรักตอบ	เมื่อผู้ใหญ่มีความปรารถนาดีต่อเราเราควรแสดงความกตัญญูต่อท่าน
ท่านนอบถนจนนอบแทน	ผู้ที่อ่อนน้อมต่อเราเราควรอ่อนน้อมตอบ
ให้หาสินเมื่อใหญ่	เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ต้องรู้จักทำงานประกอบอาชีพมาเลี้ยงตนและครอบครัว
อย่ารื้อรานแก่ความ	อย่าด่วนหาเรื่อง
ประพฤติดตามบูรพระบอบ	ประพฤติตนตามขนบธรรมเนียมระเบียบประเพณีที่กำหนด
อย่าใฝ่สูงให้พินาศศักดิ์	อย่าทะเยอทะยานเกินความสามารถของตน
เข็นเรือทอดกลางถนน	เตือนไม่ให้ทำอะไรผิดปกติวิสัยหรือผิดกาลเทศะ
หวานพีชจักเอาผล เลี้ยงคนจักกินแรง	ทำอะไรไม่ควรหวังผลประโยชน์
อย่าใฝ่ตนให้เกิน	อย่าทำตัวเกินฐานะของตน

ใบความรู้ที่ 2 ถอดคำประพันธ์สุภาษิตพระร่วง

สุภาษิตพระร่วง	ถอดคำประพันธ์
ตนเป็นไทยอย่าคบทาส	เมื่อพ้นสภาพจากการเป็นทาสแล้วไม่ควรมาคบกับทาสอีก
มีสินอย่าอวดมั่ง	อย่าอวดความมั่งมีทรัพย์สินเงินทองเพราะอาจเป็นอันตรายต่อตนเองได้
รักตนกว่ารักทรัพย์	ให้รักเกียรติ นักชื่อเสียงวงศ์ตระกูลยิ่งกว่าทรัพย์สินเงินทอง
สู้เสียสินกว่าเสียศักดิ์	เกียรติยศ ชื่อเสียง เป็นสิ่งที่หามาได้ยากลำบาก เมื่อมีแล้วก็ควรรักษาให้ดี ถ้าเสียไปคงหามาใหม่ได้ยาก ผิดกับทรัพย์สินเงินทอง เมื่อเสียไปแล้วหาใหม่มาทดแทนได้
คิดตรองตรึกทุกเมื่อ	ควรคิดไตร่ตรองใคร่ครวญให้ดีก่อนก่อนที่จะทำอะไร
เยียวสะเทินจะอดสู	ทำสิ่งใดขาดๆ เกินๆ ก้ำกึ่งจะเป็นที่อับอาย
อย่าใฝ่เอาทรัพย์ท่าน	ควรทำมาหากินด้วยตนเอง ไม่ควรหวังพึ่งผู้อื่นในการเลี้ยงตน
ไปเรือนท่านอย่านั่งนาน	ยามไปธุระปะปังที่ไหนไม่ควรนั่งนานเพราะจะทำให้เสียเวลาทั้งสองฝ่าย
ที่รักอย่าดูถูก	ควรให้ความรักความเกรงใจแม้คนใกล้ชิดสนิทสนมไม่ควรมองข้าม
น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ	ในขณะที่เหตุการณ์รุนแรงยังดำเนินอยู่อย่างร้อนรนเราไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว
ช่างไล่แล่นเลี้ยงหลบ	ถ้าถูกคุกคามจากผู้มีอำนาจให้หลบหลีกไม่ควรต่อสู้
เข้าออกอย่าวางใจ ระวังระไวหน้าหลัง เยียวผู้ซังจะคอยโทษ	ต้องรู้จักระมัดระวังตัวในการเดินทางไปไหนมาไหน ไม่ควรประมาทเพราะอาจมีคนคอยปองร้ายเราได้
ช่างตนไว้อาวุธ สรรพยุทธอย่าวางจิต	ภัยอันตรายมีได้ทุกเมื่อ ควรรู้จักเตรียมตัวป้องกันเอาไว้ก่อน
ความแค้นให้ประหยัด	สิ่งที่รักและหวงแหนก็ให้ระมัดระวังรักษาไว้ให้ดี โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นความลับก็ควรรักษาไว้ให้ดี โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นความลับก็ควรรักษาไว้อย่าแพร่งพราย
เผ่ากษัตริย์เพลิงงู	ไม่ควรไวใจในสิ่งต้องห้าม ห้าประการคือ กษัตริย์ เด็ก ผู้หญิง งู และไฟ เพราะอาจนำความเดือดร้อนมาสู่เราได้

ใบความรู้ที่ 2 ถอดคำประพันธ์สุภาษิตพระร่วง

สุภาษิตพระร่วง	ถอดคำประพันธ์
อย่าตึงให้แก่กา	อย่าทำสิ่งไร้ประโยชน์อาจเกิดโทษแก่ตนได้
อย่าตีปลาหน้าไซ	อย่าขัดขวางผลประโยชน์ที่กำลังจะเกิดขึ้น
อย่าตีสุนัขห้ามเห่า	อย่าทำสิ่งที่สวนทางกับธรรมชาติ หรืออย่าขัดขวางผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ของตน
อย่าเข้าแบกงาข้าง	อย่าทำการใดเสี่ยงอันตรายและไม่เกิดประโยชน์แก่ตน
อย่าโดยคำคนพลอด	อย่าเชื่อคำพูดอันหวานหู
อย่ามัวเมาเนื่องนิตย์	อย่าหลงใหลในสิ่งไร้สาระตลอดเวลา
อย่าได้รับของเช็ญ	อย่ารับของร้อนหรือของโจร
โทษตนผิดพึงรู้	สอนให้พิจารณาตนเอง ให้หาความผิดของตน เมื่อพบแล้วให้หาหนทางแก้ไขเสีย
การเรื้อนตนเร่งคิด	ควรปฏิบัติงานบ้านงานเรือนอยู่เสมออย่าให้บกพร่อง
โทษตนผิดรำพึง อย่าคะนึ่งถึงโทษท่าน	ให้มองเห็นโทษของการทำความผิดหรือความชั่วไม่ควรไปเสียเวลาจับผิดคนอื่น
เห็นงามตาอย่าปอง	สิ่งที่มองเห็นว่าสวยงาม อย่าเพิ่งหมายปองเพราะของสวยงามมักมาพร้อมกับภัยอันตราย
อย่าตื่นยกยอดตน	ไม่ควรพุดยกยอดตนเองเปรียบเทียบกับเหมือนกลองจะดังต้องมีคนตี ถ้ากลองดังโดยไม่มีคนตีเรียกว่ากลองจัญไร
ของฝากท่านอย่ารับ	อย่ามั่งงายหรือเห็นแก่ได้
อย่าakorปจิตริษยา	ไม่ควรริษยาผู้อื่นเพราะการริษยาเป็นบ่อนทำลายสามัคคี